



A TANTÁRGY ADATLAPJA

Nyelvi antropológia és szociolingvisztika

Egyetemi tanév: 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babes-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Szociológia és Szociális Munka Kar
1.3. Intézet	Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet
1.4. Szakterület	Szociológia
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Antropológia
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Nyelvi antropológia és szociolingvisztika			A tantárgy kódja	ALM3614		
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Dr. HORVÁTH István egyetemi professzor						
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. HORVÁTH István egyetemi professzor						
2.4. Tanulmányi év	II	2.5. Félév	4	2.6. Értékelés módja	V	2.7. Tantárgy típusa	Kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összórásám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					20
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					4
Vizsgák					4
Más tevékenységek: [pl.: kétirányú kommunikáció a tárgyfelelőssel/ ttorral]					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászáma				58	
3.8. A félév összórászáma				100	
3.9. Kreditszám				4	

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	nincs
4.2. Kompetenciabeli	nincs



5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/kulcs-kompetenciák	<ul style="list-style-type: none">• Szociológiai kutatások tervezése és lebonyolítása (társadalmi adatok gyűjtése, feldolgozása és elemzése) szervezetekben és közösségekben; kulturális kutatások, piackutatások stb.• Társadalmi problémák diagnosztizálása; közpolitikák és szociálpolitikai intézkedések elemzése, alkalmazása és értékelése;• Társadalmi problémák és konfliktusok azonosítása, elemzése (magyarázata) és megoldása szervezetekben és közösségekben;• A társadalmi kommunikáció elemzése.
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none">• A szorgalmas, hatékony, pontos munkavégzésre irányuló stratégiák alkalmazása, valamint a személyes felelősségvállalás az eredményekért, a szakmai etikai kódex elveinek, normáinak és értékeinek alapján;• Az információforrások és a szakmai képzést támogató kommunikációs eszközök (internetes portálok, szakterületi szoftveralkalmazások, adatbázisok, online kurzusok stb.) hatékony használata román nyelven és egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelven egyaránt;• Egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelv használata a szakirodalom tanulmányozásához, tudományos szövegek megírásához és a kutatási eredmények nemzetközi közönség előtti bemutatásához.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	<p>C1. A hallgató/gyakornok megfogalmazza és leírja a társadalomkutatásban használt fogalmakat, elméleteket és paradigmákat az egyének, csoportok, szervezetek, intézmények, társadalmi kategóriák és közösségek szintjén, valamint elemzi a köztük lévő kapcsolatokat és a társadalmi struktúra, folyamatok és dinamika tanulmányozására alkalmazott módszereket.</p> <p>C5. A hallgató/tanuló a megcélzott társadalmi-szakmai kategóriák profiljának megfelelően alkalmazza a terminológiát és a kommunikációs stratégiákat a célcsoportokkal.</p> <p>C8. A tanuló/tanuló elmagyarázza és értelmezi a társadalmi valóságot, a társadalmi problémákat és konfliktusokat, valamint meghatározza a megoldási forrásokat és módokat.</p>
-----------	--

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.



Képességek	<p>A2. A tanuló/tanuló azonosítja a társadalmi jelenségek kutatásának és az empirikus adatok gyűjtésének megfelelő módszereit, technikáit, eljárásait és eszközeit.</p> <p>A5. A tanuló/tanuló azonosítja a kommunikáció sajátosságait társadalmi kontextusban, kommunikációs stratégiákat dolgoz ki és valósít meg csoportok, szervezetek és közösségek számára.</p> <p>A6. A tanuló/tanuló kidolgozza, elemzi és értékeli a társadalmi kommunikáció stratégiáit és folyamatait csoportokban, közösségekben és szervezetekben, beleértve az emberi erőforrások értékelését és képzését.</p> <p>A7. A hallgató/tanuló a csoportokban, szervezetekben és közösségekben zajló társadalmi jelenségek és folyamatok innovatív kutatási modelljeit dolgozza ki, a bevált módszertanok alkalmazásával.</p>
Felelősség és önállóság	<p>R.3. A tanuló empirikus adatokat elemez, valamint kritikusan és konstruktívan értékeli a szociokulturális kutatási megközelítéseket.</p> <p>R.4. A tanuló/tanuló elemzi és értékeli a konfliktushelyzeteket és a társadalmi problémák dimenzióját.</p> <p>R.7. A tanuló/tanuló alkalmazza az emberi tőke mutatóin alapuló információs rendszerek speciális eljárásait és szoftvereit.</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A nyelv és társadalom, a többnyelvűség kérdése kapcsán kialakítani olyan elmélet és fogalmi háttérrel, amelyek lehetővé teszik az elemzői megértést
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A régióbeli nyelvi viszonyok társadalmi és történelmi beágyazottságának a megértése. Kritikai viszonyulás kialakítása a domináns, nyelvi pluralizmusra vonatkozó diskurzusok és episztemológiai keretek kapcsán. A romániai magyar, általában a Kárpát medencei magyar, és még átfogóbban a Közép Európai kisebbségi helyzetek sajátosságainak az elemzése.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A nyelv tudományos tanulmányozása, fontosabb ágazatok és irányzatok	előadás, magyarázat, beszélgetés	
Alapvető szemantikai és kommunikációelméleti fogalmak	előadás, magyarázat, beszélgetés	
A nyelv kialakulása és az emberi nyelv sajátosságai. A kommunikációs formák alakulása és sajátossága (a beszéd-től az emotikonig)	előadás, magyarázat, beszélgetés	
Nyelvi determinizmustól a nyelvi változásig. A lexikalizáció szociolingvisztikai jelentősége.		
Direkt és metakommunikáció. Kommunikációs csatornák és az indirekt kommunikáció. A proxémika és az ikonika.	előadás, magyarázat,	az elméleti tételezések



	beszélgetés	kifejtése, elmélyítése, heurisztikus beszélgetés
Nyelvi változatosság I. A nyelvek száma és meghatározása. A formális nyelvészeti, kommunikációs pragmatikai és nyelvpolitikai megközelítés	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése, heurisztikus beszélgetés
Nyelvi változatosság II Dialektus, rétegváltozatok, regiszter, stílus. Nyelvi és beszédközösség. A nyelv etnográfiaja. Nyelv és társadalmi nem.	előadás, magyarázat, beszélgetés	statisztikai szemléltetés az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése,
Nyelv és társadalmi egyenlőtlenség. Basil Bernstein (kidolgozott és korlátozott nyelvi kód), Pierre Bourdieu (szimbolikus dominancia az egységesített nyelvi piacon belül)	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Ismerni egy nyelvet. Nyelvi kompetencia és nyelvi teljesítmény. A kommunikációs kompetencia típusai: aktív és passzív, produktív és receptív. Közös Európai Referencia Keret és a nyelvi készségek mérése.	előadás, magyarázat, beszélgetés	statisztikai szemléltetés az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése,
Társadalmi környezet és többnyelvű nyelvhasználat. Kódváltás, kódváltás. Hozzáadó és behelyettesítő kétnyelvűség, interlingvizmus. Nyelvi attitűdök és ideológiák.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Társadalmi kétnyelvűség. A nyelvek és tipológiája és a szociolingvisztikai funkciói. Nyelvváltás és nyelvhalál.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Új perspektívák a többnyelvűség kutatásában. Nyelvi tájkép és a többnyelvűség társadalmi kontextusa.	előadás, magyarázat, beszélgetés	statisztikai szemléltetés az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Nyelvpolitikák és nyelvtervezés: sztenderdizáció, nyelvi tabuk, politically correct nyelvhasználat. Nyelvpolitikai példák a moldáv és a bejás nyelv.	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Kisebbségi nyelvi jogok és a egyes nyelvi kisebbségek helyzete Romániában és a Európában. A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája	előadás, magyarázat, beszélgetés	az elméleti tételezések kifejtése, elmélyítése
Könyvészet		
Hall, Edward T. (1975) Rejtett dimenziók Budapest: Gondolat, pp. 146-180		



Hroch, Miroslav (2000): A nemzeti mozgalomtól a nemzet teljes kifejlődéséig : a nemzetépítés folyamata Európában in Regio 2000/3, pp. 3-24 <http://epa.oszk.hu/00000/00036/00037/pdf/01.pdf>

Juhász Hajnalka (2012) A nyelvi jogok helyzete az Európai Unióban: korlátok és lehetőségek [http://bgazrt.hu/_files/NPKI/oktatas/Terveztes%20es%20hatartalanitas%20\(2\).pdf](http://bgazrt.hu/_files/NPKI/oktatas/Terveztes%20es%20hatartalanitas%20(2).pdf)

Kálmán László és Trón Viktor (2005) Bevezetés a nyelvtudományba, Budapest: Tinta Könyvkiadó

Kamusella, T. D. I. (2001). Language as an instrument of nationalism in Central Europe. Nations and Nationalism, 7(2001/2), 235-251.

Kapitány Ágnes - Kapitány Gábor (2014): A mindennapi élet jelrendszereiből. Szocioszemiotikai tanulmányok. Budapest, Loisir Könyvkiadó

King, C. (1999). The Ambivalence of Authenticity, or How the Moldovan Language Was Made. Slavic Review, 58(1), 117-142.

Lanstyák, I. (2014). Nyelvalakítás és nyelvi ideológiák. Pozsony: Comenius Egyetem.

Réger Zita(2002): Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány MTA Nyelvtudományi Intézet Budapest, pp. 89-120

Sipos Katalin (1993): A nyelvi kisebbségek védelme Olaszországban Regio 4. évf. (1993.) 1.sz <http://epa.oszk.hu/00000/00036/00013/pdf/04.pdf>.

Szabó Márton (1998) Pierre Bourdieu: Nyelvi uralom és a politikai mező in uő Politikai tudáselméletek Nemzeti Tankönyvkiadó, pp. 76-91

Szilágyi, S. N. (1997). Hogyan teremtsünk világot? : rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára : [egyetemi jegyzet]. Kolozsvár: Erdélyi Tankönyvtanács.

Wardhaugh, R. (2002). Szociolingvisztika. Budapest: Osiris Kiadó.

Horváth István. (2017). Nyelvismeret, nyelvi jogok és nyelvhasználat. In B. Nándor & É. György (Eds.), Magyarok Romániában 1990-2015 (pp. 185-230). Budapest: L'Harmattan.

Horváth, I. (2008). Elemzések a romániai magyarok kétnyelvűségéről (8).

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A szemináriumi folyamatának a bemutatása és az elvárások tisztázása.	Magyarázat Beszélgetés	
Egyes szemináriumi feladatok tisztázása, leadási, bemutatási határidők rögzítése.	Magyarázat Beszélgetés	
Véleménykifejtés. Miként sorolható be a nyelvművelés a nyelvtudományok rendszerén belül? Része, vagy sem a nyelvtudományoknak?	Bemutatók, Beszélgetés Vita	
Véleménykifejtés. Miként sorolható be a nyelvművelés a nyelvtudományok rendszerén belül? Része, vagy sem a nyelvtudományoknak?	Bemutatók, Beszélgetés Vita	
Bemutató a kommunikációs csatornák témakörben	Bemutatók, Beszélgetés Vita	
Bemutató a kommunikációs csatornák témakörben	Bemutatók, Beszélgetés Vita	
Dolgozat kiértékelés és bemutató: Proxémikai / Kulturális szignálok esettanulmány	Bemutatók, Beszélgetés Vita	
Dolgozat kiértékelés és bemutató: Proxémikai / Kulturális szignálok esettanulmány	Bemutatók, Beszélgetés Vita	
Dolgozat megbeszélés- Nyelvi változatok társadalmi nem és nyelvhasználat	Beszélgetés Dolgozat kiértékelése	



Dolgozat megbeszélés- Nyelvi változatok társadalmi nem és nyelvhasználat	Beszélgetés Dolgozat kiértékelése	
Bemutató - Nyelvi tájképek: Nyelvi hatalom, globalizáció, hierarchiák	Bemutatók, Beszélgetés Vita	
Bemutató - Nyelvi tájképek: Nyelvi hatalom, globalizáció, hierarchiák	Bemutatók, Beszélgetés Vita	
Nyelvi útlevel feladat kiértékelése – többnyelvűség mérése	Beszélgetés Dolgozat kiértékelés	
A szeminárium általános kiértékelése		
Könyvészet		
<p>Allan Pease (2005) A testbeszéd https://www.yumpu.com/hu/document/read/394252/allan-pease-testbeszed-1pdf</p> <p>Bagdy Emőke: Ember a világban – világ az emberben. Testszimbolika – testnyelv. In: Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor (szerk.): Jelbeszéd az életünk 2. Budapest, Osiris, 2002. 235–248.</p> <p>Barbara és Allan Pease (2006) A testbeszéd enciklopédiája Park Könyvkiadó Budapest</p> <p>Bartha, C., Laihonen, P., & Szabó, T. (2013). Nyelvi tájkép kisebbségben és többségben: egy új kutatási területről (Minority and Majority Linguistic Landscape: A New Field of Research). <i>Pro Minoritate</i>, 23 (3), 13-28. https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/42528</p> <p>Ben-Rafael Eliezer: A Sociological Approach to the Study of Linguistic Landscapes. In: Shohamy E, Gorter D, editors. <i>Linguistic landscape Expanding the Scenery</i>. New York: Routledge; 2009. p. 40-54.</p> <p>Boronkai Dóra 2006. A „genderlektusokról” egy szociolingvisztikai diskurzuselemzés tükrében. In: <i>Szociológiai Szemle</i> 2006/4: 64–87. http://www.szociologia.hu/dynamic/0604boronkai.pdf</p> <p>Buda Béla: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei pp. 55-75 http://mek.niif.hu/02000/02009/02009.pdf</p> <p>Cseresnyési László: A genolektus (genderlect) elméletéhez</p> <p>D. Crystal 1998. Társadalmi identitás. A szexizmus problémája. In: D. Crystal: <i>A nyelv enciklopédiája</i>, 65-67. Budapest: Osiris.</p> <p>Hall, Edward T. (1975) <i>Rejtett dimenziók</i> Budapest: Gondolat http://home.hiroshima-u.ac.jp/monika/Cseresnyesi/Cseresnyesi/02C3AF9F-8AE3-44AF-9042-C53F6A648227_files/11.%20Genolektusok%20%28genderlects%29.pdf</p> <p>Kálmán László 2004. A nyelvművelés mint áltudomány. In: Büky László szerk.: <i>A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei VI. (Nyelvéírás és nyelvművelés, nyelvhasználat, stilisztika)</i>. Szeged. 63–82. http://web.unideb.hu/~tkis/altudomany.htm.</p> <p>Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor (1989) <i>Intézménymimika</i> Budapest: Vita Kiadó</p> <p>Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor (2006) <i>Intézménymimika II</i> Budapest: Új Mandátum Kiadó</p> <p>Laihonen, Petteri Nyelvi tájkép egy csallóközi és egy mátyusföldi faluban https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/41065</p> <p>Pléh Csaba: A szimbólumfeldolgozó gondolkodásmód és a szimbólumfogalom változatai/változásai. Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor (szerk.): <i>Jelbeszéd az életünk. A szimbolizáció története és kutatásának módszerei</i>. Budapest, Osiris-Századvég, 1995. 149–171.</p> <p>Reményi Andrea Ágnes 2001. Nyelv és társadalmi nem. In: <i>Replika</i> 45–46: 153–161. http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-606/replika/45_46/TPUBL-A-606.pdf</p> <p>Susan Gal 2001. Beszéd és hallgatás között. <i>Replika</i> 45-46. (2001. november), 163--189 http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-607/replika/45_46/TPUBL-A-607.pdf</p> <p>Terestyéni Tamás (2006) <i>Kommunikációelmélet A testbeszédttől az internetig</i> Budapest: Typotex – ORTT-AKTI</p> <p>Turner, Terence S. (1986) 'Beszédes bőr' in Cherfas, Jeremy, Lewin, Roger (szerk.) <i>Nem csak munkával él az ember. A nem létfontosságú tevékenységek</i>, Budapest: Gondolat, pp.113 – 141.</p> <p>Wardhaugh, Ronald 1995. Nyelv és nem. In: Wardhaugh, Ronald: <i>Szociolingvisztika</i>. Budapest. 282–292. http://mnytud.arts.unideb.hu/tananyag/szoclingv_alap/index2.html</p>		



9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A bemutatott oktatási célok, tartalom, feldolgozási módszerek változatai összhangban vannak a tantárgy feldolgozásának más - hazai és külföldi - egyetemeken való megjelenésével. A tanrend kialakítása során figyelembe vettük olyan régióbeli tantárgyak tanterveit mint szociolingvisztika, nyelvpolitika, kisebbségi többnyelvűség (pl. Pozsonyi Comenius Egyetem, Pécsi tudományegyetem)

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Helyes válaszoknak megfelelő pontszám	Feleletválasztós és kifejtős kérdésekre alapozó teszt	40%
	Projekt elkészítés és bemutatás	Előre rögzített értékelési rács	20%
10.5 Szeminárium / Labor	Projekt elkészítés és bemutatás	Előre rögzített értékelési rács	20%
	Projekt elkészítés és bemutatás	Előre rögzített értékelési rács	20%

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

Részvétel az előadások minimum 50%-án
A projektek elkészítése és bemutatása.
A teszten elérhető pontszámok 25%-os teljesítése.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
1 A SZEGÉNYSÉG MEGSZÜNTETÉSE	2 AZ ÉHEZÉS MEGSZÜNTETÉSE	3 EGÉJSÉG ÉS JÓLLÉT	4 MINŐSÉGI OKTATÁS	5 NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG	6 TISZTA VÍZ ÉS KÖZEGÉJSÉGÜGY	7 MEGFIZETHETŐ ÉS TISZTA ENERGIA	8 TISZTESÉGES MUNKA ÉS GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS	9 IPAR, INNOVÁCIÓ ÉS INFRASTRUKTÚRA
10 EGYENLŐTLENSÉGEK CSÖKKENTÉSE	11 FENNTARTHATÓ VÁROSKOK ÉS KÖZÖSSÉGEK	12 FELELŐS FOGYASZTÁS ÉS TERMELÉS	13 FELLÉPÉS AZ ÉGHATÁLVÁLTOZÁS ELLEN	14 ÓCEÁNOK ÉS TENGEREK VÉDELME	15 SZÁRAZFELDLI ÖKOSZISZTÉMÁK VÉDELME	16 BÉKE, IGAZSÁG ÉS ERŐS INTÉZMÉNYEK	17 PARTNERSEG A CÉLOK ELÉRÉSÉRT	

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.



**sociologie &
asistență socială**
Universitatea Babeş-Bolyai

B-dul 21 Dec. 1989 nr. 128
Cluj-Napoca 400604

+40-246-42.46.74
+40-264-41.99.58

secretariat.socasis@ubbcluj.ro
socasis.ubbcluj.ro

Kitöltés időpontja:
2025. 04. 28.

Előadás felelőse:
Dr. HORVÁTH István

Szeminárium felelőse:
Dr. HORVÁTH István

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. 05. 06.

Intézetigazgató:
Dr. LÁSZLÓ Éva